

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **D. B.**, bývajúceho v H., zastúpeného JUDr. M. S., advokátom so sídlom v K., proti žalovanej **A. D.**, bývajúcej v H., za účasti vedľajšej účastníčky A., a.s., so sídlom v B., o **náhradu škody**, vedenej na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 17 C 127/2004, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 15. októbra 2009 sp. zn. 7 Co 166/2009, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky **z r u š u j e** rozsudok Krajského súdu v Prešove z 15. októbra 2009 sp. zn. 7 Co 166/2009 a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Žalobca sa žalobou z 10. augusta 2004 domáhal, aby žalovaná bola súdom zviazaná odškodniť ho za sťaženie jeho spoločenského uplatnenia, ku ktorému došlo v dôsledku zranení pri dopravnej nehode 11. augusta 2002. Túto nehodu zapríčinila žalovaná. Výšku odškodnenia stanovil v žalobe na 12 000 000 Sk. Na základe výsledkov dokazovania vykonaného znaleckým posudkom zvýšil požadovanú náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia na 12 600 000 Sk. Okresný súd Humenné pripustil rozšírenie žaloby uznesením z 18. októbra 2006.

Okresný súd Humenné rozsudkom z 25. októbra 2006 č.k. 17 C 127/2004-185 žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi do 3 dní náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia vyjadrenú sumou 8 400 000 Sk. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol, pričom žalovanej uložil povinnosť nahradiť štátu ním preddavkované trovy vo výške 14 300 Sk a tiež povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov právneho zastúpenia 387 427 Sk. Žalovanú

napokon zaviazal zaplatiť súdny poplatok 200 000 Sk na účet Okresného súdu Humenné. Vedľajšej účastníčke nepriznal náhradu trov konania. Vykonaným dokazovaním mal preukázané, že žalovaná zavinila dopravnú nehodu, za čo bola právoplatne odsúdená rozsudkom Okresného súdu Humenné z 18. júna 2003 č.k. 2 T 357/2002-162. Žalobca pri dopravnej nehode utrpel vážne zranenia. Najzávažnejšie z nich bolo pohmoždenie a opuch mozgu, úrazové mozgové krvácanie do ľavej mozgovej pologule, porucha vedomia, rozrušenie mozgového tkaniva s následnými klinickými prejavmi (ochrnutia pravostranných končatín, poruchy reči v oblasti vyslovovania aj v oblasti jej chápania, poruchy centrálnych regulačných mechanizmov riadenia hybnosti, poruchy citlivosti pravej strany tela) a psychickými poruchami. V čase úrazu mozog žalobcu vzhľadom na jeho vek 21 rokov disponoval značnou schopnosťou nervového systému prispôbiť sa najrôznejším fyziologickým a patologickým vplyvom, v dôsledku týchto zranení je ale situácia iná. Podľa znalca treba následky po úraze mozgu považovať za trvalé, ich prognóza v budúcnosti nie je priaznivá a zlepšenie stavu nemožno očakávať. Vekom sa dá očakávať skôr zhoršenie stavu vzhľadom na chýbajúce funkčné rezervy mozgu. Poškodenie mozgu neumožňuje žalobcovi venovať sa záľubám, realizovať sa v povolání, ani zvyšovať si kvalifikáciu a znemožňuje mu uplatnenie v oblasti spoločenského a kultúrneho vyžitia. V dôsledku zranenia pri dopravnej nehody sa stal plne invalidným. Znalec MUDr. Š. M. stanovil základný počet bodov za sťaženie spoločenského uplatnenia žalobcu vo výške 1 400 bodov [§ 6 ods. 1 vyhlášky č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 32/1965 Zb.“)]. Súd po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že v prípade žalobcu sú dané podmienky pre mimoriadne zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v zmysle § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. S prihliadnutím na rozsah poškodenia zdravia a jeho následky v rovine spoločenského uplatnenia priznal žalobcovi odškodnenie 8 400 000 Sk [táto suma predstavuje výsledok výpočtu: 50 (súdom určený násobok zvýšenia) x 1 400 (počet bodov určených znalcom) x 60 Sk (hodnota 1 bodu) x 2 (maximálny násobok v zmysle § 6 ods. 2 vyhlášky č. 32/1965 Zb.)].

Krajský súd v Prešove na odvolanie vedľajšej účastníčky rozsudkom z 8. novembra 2007 sp. zn. 7 Co 201/2006 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o uložení povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi sumu 4 200 000 Sk a vo výroku o súdnom poplatku. Zmenil rozsudok vo výroku o uložení povinnosti žalovanej zaplatiť sumu nad 4 200 000 Sk tak, že v tejto časti žalobu zamietol. Žalovanej uložil povinnosť zaplatiť náhradu trov konania

žalobcovi a štátu. Po preskúmaní rozsudku v napadnutej časti dospel k záveru, že odvolanie vedľajšej účastníčky je čiastočne opodstatnené. Odvolací súd na základe porovnania významu a zapojenia sa žalobcu do života v čase pred a po úraze zhodne so súdom prvého stupňa konštatoval podstatné obmedzenie a v niektorých oblastiach aj úplné vylúčenie žalobcu z bežného života. Aj odvolací súd vzhľadom na to zaujal názor, že v prejednávanej veci ide o prípad hodný osobitného zreteľa v zmysle § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. Na rozdiel od súdu prvého stupňa ale považoval za primerané odškodnenie žalobcu za sťaženie spoločenského uplatnenia vyjadrené sumou 4 200 000 Sk. Vzhľadom na to odvolací súd ako vecne správny potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o povinnosti žalovanej zaplatiť istinu 4 200 000 Sk [táto suma predstavuje výsledok výpočtu: 50 (súdom určený násobok zvýšenia) x 1 400 (počet bodov určených znalcom) x 60 Sk (hodnota 1 bodu)]. Z tohto dôvodu tiež napadnutý rozsudok zmenil vo výroku, ktorým súd prvého stupňa priznal náhradu nad túto sumu, a to tak, že žalobu nad 4 200 000 Sk zamietol. Odvolací súd na odôvodnenie zmeňujúceho (žalobu zamietajúceho) výroku uviedol, že súd prvého stupňa nepostupoval pri rozhodovaní o zvýšení sťaženia spoločenského uplatnenia správne: namiesto základného počtu bodov vo výške 1 400 bodov určeného znalcom v zmysle § 6 ods. 1 vyhlášky č. 32/1965 Zb. vychádzal z dvojnásobku tohto bodového ohodnotenia (2 800) podľa § 6 ods. 2 vyhlášky č. 32/1965 Zb. Poukázal pri tom na „Zásady pre hodnotenie“ tvoriace prílohu vyhlášky č. 32/1965 Zb., v zmysle ktorých súčasťou lekárskeho posúdenia nie je určovanie zvýšenia odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 6 ods. 2 vyhlášky č. 32/1965 Zb. Podľa právneho názoru odvolacieho súdu bol súdom prvého stupňa v rozpore s uvedenými zásadami v skutočnosti priznaný 100-násobok sumy zodpovedajúcej základnému bodovému ohodnoteniu. Takéto zvýšenie je možné považovať za primerané iba v prípade osôb mimoriadne spoločensky aktívnych v oblasti športového, umeleckého alebo kultúrneho života a žalobca takou osobou nebol. Odvolací súd preto priznanie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia nad 50-násobok sumy zodpovedajúcej základnému bodovému ohodnoteniu považoval za neprimerané.

Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu vo výroku, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa tak, že žaloba nad sumu 4 200 000 Sk sa zamietla, podal žalobca dovolanie z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 27. júla 2009 sp. zn. 3 Cdo 64/2008 zrušil rozsudok Krajského súdu v Prešove z 8. novembra 2007 sp. zn. 7 Co 201/2006 vo výroku, ktorým 1/ bol zmenený výrok rozsudku Okresného súdu Humenné z 25. októbra 2006 č.k.

17 C 127/2004-185 o uložení povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi sumu nad 4 200 000 Sk tak, že žaloba sa zamietá, 2/ bolo rozhodnuté o náhrade trov konania a vec v rozsahu zrušenia vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. V odôvodnení konštatoval, že súde oboch stupňov vychádzali z tých istých skutkových okolností, k rovnakým záverom dospeli tak z hľadiska predpokladov vzniku právneho vzťahu zodpovednosti za škodu, ako aj z hľadiska toho, že odškodnenie sťaženia spoločenského uplatnenia žalobcu, ktoré by vyplývalo z § 6 ods. 1 alebo § 6 ods. 2 vyhlášky č. 32/1965 Zb. nie je v jeho prípade postačujúce. Dovolací súd sa stotožnil so zhodným názorom súdov nižších stupňov, že pri odškodnení žalobcu treba aplikovať § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. a uviedol, že prípad trvalého a nezvratného poškodenia mozgu (jedného z najvýznamnejších orgánov v ľudskom tele, ktorého funkcia významne ovplyvňuje celkový stav organizmu) majúceho za následok rozsiahle negatívne dopady nielen na hybnosť 21-ročného poškodeného, ale aj na jeho schopnosť komunikácie s okolím, možnosť jeho realizovania v najrozmanitejších sférach osobného, rodinného a spoločenského života, treba považovať za prípad hodný osobitného zreteľa. Napriek tejto zhode súde nižších stupňov odlišne vyjadrili mieru primeranosti zvýšenia odškodnenia. Súd prvého stupňa za primerané považoval následkov a ich predpokladanému vývoju považoval odškodnenie vo výške 8 400 000 Sk. Na rozdiel od neho dovolací súd dospel k záveru, že primeraným je odškodnenie 4 200 000 Sk. Zo spisu pritom vyplýva, že tak výrazné zníženie odškodnenia (o 50 %) dovolací súd nevyvodil zo žiadnej okolnosti skutkovej povahy (týkajúcej sa napríklad stupňa poškodenia zdravia žalobcu alebo miery sťaženia možností jeho realizácie v osobnom, rodinnom a spoločenskom živote), ale výlučne iba z matematického výpočtu, ktorý považoval za správny a ktorým sa prvostupňový súd neriadil. Ako vyplýva z odôvodnenia tohto uznesenia, dôvodom pre zrušenie rozsudku odvolacieho súdu v časti náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia nad sumu 4 200 000 Sk bola existencia tzv. inej procesnej vady konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. spočívajúca v nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, lebo neobsahovalo postačujúce vysvetlenie dôvodov, pre ktoré dovolací súd dospel v porovnaní so súdom prvého stupňa k odlišným záverom v otázke primeranosti priznanej výšky náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia; podľa názoru dovolacieho súdu za postačujúci nemožno považovať čisto matematický výpočet použitý odvolacím súdom, pre ktorý ani § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. nedáva podklad.

Po zrušení rozsudku Krajského súdu v Prešove z 8. novembra 2007 sp. zn. 7 Co 201/2006 dovolacím súdom, predmetom konania zostala náhrada za sťaženie

spoločenského uplatnenia vo výške rozdielu medzi už priznanou sumou 4 200 000 Sk a sumou 8 400 000 Sk (žalobou bol pôvodne uplatnený nárok vo výške 12 600 000 Sk, v časti nad 8 400 000 Sk súd prvého stupňa žalobu zamietol a v tejto časti odvolanie proti rozsudku súdu prvého stupňa žalobca nepodal).

V ďalšom konaní Krajský súd v Prešove rozsudkom z 15. októbra 2009 sp. zn. 7 Co 166/2009 zmenil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o uložení povinnosti žalovanej zaplatiť sumu nad 4 200 000 Sk tak, že žalobu v tejto časti zamietol. Žalovanej uložil povinnosť zaplatiť náhradu trov konania žalobcovi vo výške 11 331,98 € a trovy konania štátu vo výške 474,67 €. Po preskúmaní rozsudku v napadnutej časti dospel k záveru, že odvolanie vedľajšej účastníčky je dôvodné. Pri rozhodovaní vychádzal z nezmeneného skutkového stavu zisteného súdom prvého stupňa. Na odôvodnenie zmeňujúceho rozhodnutia uviedol, že k poškodeniu zdravia žalobcu došlo pri dopravnej nehode 11. augusta 2002, ktorú zavinila žalovaná. Rozsah pri nej spôsobeného poškodenia zdravia žalobcu bol dostatočne zistený výsledkami vykonaného dokazovania a po medicínskej stránke primerane vyhodnotený v znaleckom posudku MUDr. Š. M.. Odvolací súd uviedol, že žalobca utrpel úraz vo veku 21 rokov, v dôsledku úrazu sa stal invalidným a neschopný vykonávať prácu automechanika, na ktorú bol vyučený. Nemožnosť plne sa realizovať v rodinnom živote, chudobný rečový prejav a mobilita prostredníctvom invalidného vozíka podstatným spôsobom obmedzuje žalobcu v normálnom živote. Hoci kvalita jeho života je výrazným spôsobom znížená, nemožno hovoriť u neho o takmer úplnom vyradení zo života, ako napríklad u ťažšie zdravotne postihnutých osôb trpiacich poúrazovou paraplégiou alebo kvadruplégiou. Terajší zdravotný stav umožňuje žalobcovi čiastočne rozumieť hovorovej reči a rozprávať, ako aj vykonávať samostatne bežné denné úkony. S prihliadnutím na uvedené a pri porovnaní významu a intenzity zapojenia žalobcu do života v čase pred úrazom s možnosťami a rozsahom zapojenia sa do rôznych činností po úraze odvolací súd za primerané odškodnenie považoval 50-násobok sumy zodpovedajúcej základnému počtu bodov za sťaženie spoločenského uplatnenia (v rozsahu 1 400 bodov, čo pri hodnote 60 Sk za 1 bod predstavuje základnú sumu 84 000 Sk, po jej zvýšení na 50-násobok), čo predstavuje odškodné v sume 4 200 000 Sk. Za situácie, že žalobca pre následky úrazu nebol úplne vyradený zo života a úroveň jeho športových, kultúrnych a iných aktivít pred úrazom nebola vysoká, nepovažoval za primeranú čiastku nad sumu priznanú už súdom prvého stupňa, t.j. nad sumu 4 200 000 Sk (do 8 400 000 Sk). Keďže o povinnosti zaplatiť žalobcovi sumu 4 200 000 Sk z titulu sťaženia spoločenského uplatnenia už bolo právoplatne rozhodnuté, odvolací súd podľa § 220 O.s.p.

rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi sumu nad 4 200 000 Sk zmenil a žalobu v tejto časti zamietol. O trovách konania medzi žalobcom a žalovanou rozhodol s poukazom na § 224 ods. 2 O.s.p. a § 142 ods. 3 O.s.p. a o náhrade trov štátu podľa § 148 ods. 1 O.s.p.

Žalobca uvedený rozsudok odvolacieho súdu napadol dovolaním. Podľa jeho názoru spočíva rozsudok na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Poukázal na to, že Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojom zrušujúcom uznesení sp. zn. 3 Cdo 64/2008 uložil krajskému súdu, aby sa podrobne vyporiadal s odôvodnením výšky náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, krajský súd však v intenciách zrušujúceho rozhodnutia najvyššieho súdu nepostupoval. Pokiaľ ide o výšku odškodnenia znovu len v odôvodnení rozhodnutia konštatuje, že vzhľadom na význam a intenzitu jeho zapojenia do života v čase pred úrazom a možnosťami a rozsahom zapojenia sa do rôznych činností po úraze, primeraným je odškodnenie v rozsahu 50-násobku sumy zodpovedajúcej základnému počtu bodov za sťaženie spoločenského uplatnenia. Krajský súd nepostupoval pri určení výšky odškodnenia ani jedným zo spôsobov určenia primeraného odškodnenia uvedeným v zrušujúcom rozhodnutí najvyššieho súdu, ale zotrval na svojom predchádzajúcom nedostatočnom odôvodnení. Odvolací súd ďalej ustálil, že žalobcu nemožno považovať za osobu mimoriadne spoločensky aktívnu v oblasti športového politického či kultúrneho života, avšak podľa dovolateľa samotná táto skutočnosť neodôvodňuje záver o neprimeranosti odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia nad 50-násobok sumy zodpovedajúcej základnému bodovému ohodnoteniu určenému znaleckým posudkom. Dovolateľ vytýkal odvolaciemu súdu, že sa vôbec nezaoberal ani skutočnosťou, že úraz, na ktorom nenesie žiadnu vinu, utrpel vo veku 21 rokov bezprostredne po návrate z výkonu základnej vojenskej služby, pričom práve jeho vek v čase vzniku poškodenia zdravia je určujúcim faktorom pre posúdenie mimoriadneho zvýšenia sumy zodpovedajúcej základnému bodovému ohodnoteniu sťaženia spoločenského uplatnenia aj nad jej 50-násobok. Súdom citovaný „status osoby“ objektívne nemohol mať, ani keby mal na to predpoklady, lebo bezprostredne po ukončení základného vzdelania nastúpil na základnú vojenskú službu a bezprostredne po jej ukončení došlo k nehode, pri ktorej utrpel vážne poškodenie zdravia. Podľa záverov znaleckého dokazovania prognóza jeho zdravotného stavu do budúcnosti je nepriaznivá a zlepšenie zdravotného stavu nemožno očakávať, naopak vekom možno očakávať skôr zhoršenie zdravotného stavu vzhľadom na funkčné rezervy mozgu. Nemožnosť samostatnej chôdze, pohybu, slabé rečové schopnosti,

nevyhnutnosť pomoci pri bežných denných úkonoch pri umývaní, obliekaní, prijímaní potravy a pitia nielenže ho vyradili z bežného života v súčasnosti, ale vzhľadom k existencii trvalého poškodenia s prognózou zhoršovania sa zdravotného stavu s pribúdajúcim vekom je vyradený z bežného života do konca jeho života. Práve pre zabezpečenie čo možno najväčšej kvality jeho života (ak o nej vôbec možno hovoriť) bude potrebovať finančné prostriedky či už na nákup zdravotných pomôcok, pre zabezpečenie poúrazovej liečebnej starostlivosti, kúpeľov, cvičebných pomôcok a zariadení, či na nákup liekov či iných potrieb potrebných k bežnému životu človeka (automobil s úpravou pre typ postihnutia za účelom transportu, lekárske vyšetrenia, lekárske kontroly, pobyty v rehabilitačných zariadeniach) a pod. Právny záver odvolacieho súdu, na ktorom spočíva napadnutý rozsudok, vyvoláva domnienku, že pri posudzovaní uplatneného nároku sa poskytuje ochrana osobám iba určitého „statusu“. Pri náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia by súdy mali zohľadniť, aké náhradné pôžitky si za priznanú náhradu môže poškodený obstarat' v jeho konkrétnych životných a ekonomických podmienkach, vziať preto na zreteľ nielen jeho vek, ale tiež potrebu každodennej pomoci zo strany rodiny. Zohľadniť by mali aj zdravotné možnosti a ekonomické postavenie členov rodiny, ktorí mu v budúcnosti budú čoraz ťažšie vedieť v súčasnom rozsahu zabezpečovať pomoc. Vzhľadom na okolnosti prípadu by priznanie mimoriadneho zvýšenia odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia nad 50-násobok sumy zodpovedajúcej základnému bodovému ohodnoteniu bolo vyjadrením spravodlivého a objektívneho posúdenia veci. Poukázal na názor najvyššieho súdu, ktorý v zrušujúcom rozhodnutí konštatoval, že nie je podstatné, aký postup pri určení výšky priznávaného odškodnenia sťaženia spoločenského uplatnenia súdom bude zvolený pri vyčíslení konkrétnej výšky odškodnenia, ale to, či ním určená suma odškodnenia je primeranou náhradou za nepriaznivé následky pre životné úkony poškodeného, pre uspokojenie životných a spoločenských potrieb alebo na naplnenie jeho spoločenských úloh. Napriek tomu krajský súd sa znovu obmedzil len na zhodnotenie neprimeranosti požadovanej výšky odškodnenia, ktorú ale žiadnym spôsobom bližšie nezdôvodňuje, a preto nemožno posúdiť, z akých úvah vychádzal. Z týchto dôvodov žiadal, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Vedľajšia účastníčka vo vyjadrení k dovolaniu označila rozhodnutie odvolacieho súdu za vecne i skutkovo správne a navrhla dovolanie žalobcu ako nedôvodné zamietnuť. Súd je pri rozhodovaní viazaný § 154 ods. 1 O.s.p. stavom v čase vyhlásenia rozhodnutia, a preto aj priznanie mimoriadneho zvýšenia odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia

prichádza do úvahy len za obmedzenie, ktoré v čase vyhlásenia rozhodnutia reálne existuje. Úvaha súdu o zvýšení odškodnenia je výsledkom jeho rozhodovacej činnosti v konkrétnej veci a vo vzťahu k osobe poškodenej na zdraví berúc do úvahy, aké predpoklady mal poškodený pre svoje uplatnenie v živote a spoločnosti pred vznikom škody, a aké predpoklady má po vzniku škodovej udalosti.

Žalovaná sa k dovolaniu písomne nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.) proti výroku rozhodnutia, ktorý možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu treba zrušiť.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Bez ohľadu na obsah dovolania a podstatu dovolacích námietok však vždy skúma, či v konaní nedošlo k procesným vadám uvedeným v § 237 O.s.p. a tzv. iným vadám konania majúcim za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (viď § 242 ods. 1 O.s.p.).

Vzhľadom na zákonnú povinnosť vyplývajúcu z § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p. dovolací súd najskôr skúmal, či v konaní nedošlo k procesným nesprávnostiam vykazujúcim znaky procesných väd v zmysle § 237 O.s.p. Procesné vady tejto povahy a intenzity neboli v dovolaní namietané a ani v dovolacom konaní nevyšli najavo.

V zmysle § 242 ods. 1 O.s.p. dovolací súd ďalej skúmal, či v konaní nedošlo k inej procesnej vade konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Na vadu tejto povahy je dovolací súd povinný prihliadnúť bez ohľadu na to, či na ňu dovolateľ poukázal alebo nepoukázal.

Aj keď dovolateľ výslovne tzv. inú vadu nekonkretizoval, z formulácií v dovolaní možno usúdiť, že ju videl v nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, v ktorom sú síce uvedené dôvody, ktoré viedli odvolací súd k tomu, aby súdom priznanú náhradu znížil, tieto dôvody nie sú ale v potrebnej miere konkrétne. Zo spisu vyplýva, že v konaní došlo k tejto vade.

Predmetom konania je (zostal) nárok žalobcu na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške nad 4 200 000 Sk (t.j. prevyšujúcej sumu už právoplatne priznanú súdom prvého stupňa vo výške 4 200 000 Sk). Už vo svojom predošlom rozhodnutí z 27. júla 2009 sp. zn. 3 Cdo 64/2008 vydanom v tejto veci najvyšší súd podrobne vysvetlil obsah pojmu sťaženie spoločenského uplatnenia v zmysle § 4 ods. 1 vyhlášky č. 32/1965 Zb., zaoberal sa predpokladmi zvýšenia odškodnenia podľa § 6 ods. 1, 2 a podľa § 7 ods. 3 citovanej vyhlášky ako aj spôsobmi stanovenia konkrétnej primeranej výšky odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia v prípadoch, na ktoré sa vzťahujú citované ustanovenia vyhlášky č. 32/1965 Zb. Dovolací súd sa stotožnil so správnym záverom súdov nižších stupňov, že pri odškodnení žalobcu treba aplikovať § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb., vzhľadom na trvalé a nezvratné poškodenia mozgu. Keďže súdy napriek uvedenej zhode odlišne vyjadrili mieru primeranosti zvýšenia odškodnenia (súd prvého stupňa za primerané povahe následkov a ich predpokladanému vývoju považoval odškodnenie vo výške 8 400 000 Sk, na rozdiel od neho odvolací súd dospel k záveru, že primeraným je odškodnenie vo výške 4 200 000 Sk), najvyšší súd vytkol odvolaciemu súdu, že tak výrazné zníženie odškodnenia (o 50 %) nevyvodil zo žiadnej okolnosti skutkovej povahy (týkajúcej sa napríklad stupňa poškodenia zdravia žalobcu alebo miery sťaženia možností jeho realizácie v osobnom, rodinnom a spoločenskom živote), ale výlučne iba z matematického výpočtu, pre ktorý ani § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. nedáva podklad.

Z obsahu spisu vyplýva, že odvolací súd po zrušení jeho prvého rozsudku najvyšším súdom, pri odškodňovaní sťaženia spoločenského uplatnenia žalobcu vychádzal z tých istých nezmenených skutkových okolností, na ktoré vzal zreteľ už súd prvého stupňa. Zmeňujúci výrok tohto rozhodnutia odôvodnil tým, že kvalita života žalobcu je síce výrazným spôsobom znížená, ale pre následky úrazu nie je úplne vyradený zo života (ako napríklad osoby ťažšie zdravotne postihnuté trpiace púrazovou paraplégiou alebo kvadruplégiou) a jeho terajší zdravotný stav mu umožňuje čiastočne porozumieť hovorovej reči, rozprávať a samostatne vykonávať bežné denné úkony. Po porovnaní významu a intenzity zapojenia žalobcu

do života v čase pred úrazom s možnosťami a rozsahom zapojenia sa do rôznych činností po úraze, ktorá u žalobcu nebola vysoká, na rozdiel od súdu prvého stupňa dospel k záveru, že odškodnenie sťažené spoločenského uplatnenia priznané súdom prvého stupňa vo výške 8 400 000 Sk (100 %) je neprimerane vysoké. Podľa názoru odvolacieho súdu je primerané odškodnenie vo výške 50-násobku sumy zodpovedajúcej základnému počtu bodov za sťažené spoločenského uplatnenia (t.j. 4 200 000 Sk).

Dovolací súd pri preskúmaní rozsudku odvolacieho súdu napadnutého (v poradí druhým) dovolaním žalobcu zistil, že odvolací súd napriek zmene rozhodnutia súdu prvého stupňa (§ 220 O.s.p.), v rozpore s požiadavkou preskúmateľnosti súdnych rozhodnutí (§ 157 O.s.p.) náležitým spôsobom svoje rozhodnutie neodôvodnil, v dôsledku čoho je nepreskúmateľné a znovu sa dopustil procesnej nesprávnosti, vytykanej mu dovolacím súdom už v predošlom zrušujúcom uznesení najvyššieho súdu.

Vo všeobecnosti platí, že ak odvolací súd mení súdom prvého stupňa priznanú výšku odškodnenia za sťažené spoločenského uplatnenia z dôvodu, že za „primeranú“ považuje náhradu inú, musí v odôvodnení zmeňujúceho rozhodnutia vysvetliť dôvod tejto zmeny, to znamená, že musí poukázať na určité konkrétne skutkové alebo právne významné okolnosti a s poukazom na ne vysvetliť, prečo a z akých dôvodov dospel k názoru, že „primeranou“ nie je náhrada určená súdom prvého stupňa ale náhrada iná. Odvolací súd si zrejme neuvedomil, že práve v prípadoch, kedy v podstatnej miere mení (§ 220 O.s.p.) výšku náhrady priznanej súdom prvého stupňa (ako je to aj v danej veci) a svojím rozhodnutím nahrádza rozhodnutie súdu prvého stupňa, musí jeho rozhodnutie v tomto smere obsahovať dostatočne konkrétne odôvodnenie zahŕňajúce výklad opodstatnenosti, pravdivosti, zákonnosti a spravodlivosti výroku rozsudku. Len také rozhodnutie je preskúmateľné v zmysle § 157 ods. 2 a 3 O.s.p.

Napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v zmysle uvedeného preskúmateľný nie je, lebo neobsahuje postačujúce vysvetlenie dôvodov, pre ktoré odvolací súd dospel v porovnaní so súdom prvého stupňa k odlišným záverom v otázke primeranosti náhrady za sťažené spoločenského uplatnenia.

Ustanovenie § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. umožňuje súdu, aby v každom jednotlivom prípade posúdil, aké zvýšenie náhrady za sťažené spoločenského uplatnenia

je v konkrétnej posudzovanej veci primerané povahe následkov a ich predpokladanému vývoju, a to v rozsahu, v akom sú obmedzené možnosti poškodeného uplatniť sa v živote a v spoločnosti. Táto úvaha súdu však nemôže byť svojvoľná a priznaná výška tejto náhrady musí byť s ohľadom na následky poškodenia zdravia pre uplatnenie poškodeného vo všetkých sférach života primeraná, a to najmä so zreteľom k významu zdravia v hierarchii všeobecne uznávaných hodnôt, k potrebe naplnenia satisfakčnej a preventívnej funkcie náhrady a prípadne aj k požiadavke porovnateľnosti s výškou náhrad iných nemateriálnych ujem priznávaných súdmi. Ak aj určenie výšky primeraného odškodnenia je vecou úvahy súdu, podkladom pre túto úvahu musia byť konkrétne označené podklady, význam ktorých na prejednávanej veci súd primerane vysvetlí. Podľa názoru dovolacieho súdu napriek dôvodom zrušenia predošlého rozhodnutia odvolacieho súdu najvyšším súdom, z napadnutého rozhodnutia ale nevyplýva, konkrétne ktoré skutkové zistenia odvolací súd viedli k tomuto záveru; odôvodnenie napadnutého rozsudku takéto vysvetlenie v rozpore s požiadavkou preskúmateľnosti (z ktorého dôvodu bolo zrušené aj jeho predchádzajúce rozhodnutie dovolacím súdom) neobsahuje. Bez bližšieho vymedzenia konkrétnych dôvodov, pre ktoré odvolací súd v tak výraznej miere znížil výšku odškodnenia priznaného žalobcovi súdom prvého stupňa pri odškodňovaní sťaženia spoločenského uplatnenia (o 50 %), nemal Najvyšší súd Slovenskej republiky možnosť posúdiť opodstatnenosť a dôvodnosť zmeny prvostupňového rozhodnutia odvolacím súdom, a teda ani preskúmať, či napadnutý rozsudok spočíva na správnom alebo nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky po zistení, že v odvolacom konaní došlo k procesnej vade v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., zrušil dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu podľa § 243b ods. 1 O.s.p.; spolu s ním zrušil aj výroky o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi (resp. jeho právnomu zástupcovi) náhradu trov konania a tiež o jej povinnosti zaplatiť štátu náhradu ním predpokladaných trov konania a vec vrátil Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie (§ 243b O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. februára 2012

JUDr. Daniela Sučanská, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovnia: Klaudia Vrauková